ਕੇਸ ਵੇਰਵੇ

ਮੈਸਰਜ਼. ਬਜਾਜ ਅਲਾਇੰਸ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੋ ਲਿਮਿਟੇਡ
ਬਨਾਮ
ਰਾਂਭਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ
(2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 841)
ਸਤੰਬਰ 13, 2023

[ਡਾ. ਧਨੰਜ□ ਵਾਈ ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ,
ਹ੍ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਯ, ਪਾਮਿਦੀਘੰਟਮ ਸ੍ਰੀ ਨਰਸਿੰਘਾ,
ਪੰਕਜ ਮਿਥਲ ਅਤੇ ਮਨੋਜ ਮਿਸਰਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਮੁੱਖ ਨੁਕਤੇ

ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਮੁੱਦਾ: ਕੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿ "ਹਲਕੇ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ" ਦੇ ਲਈ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 7500 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਘੱਟ ਬਿਨਾ ਲੱਦੇ ਭਾਰ ਵਾਲੇ "ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਾਹਨ ਦੀ ਹਲਕੇ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਕਲਾਸ" ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ 1988 - "ਹਲਕੇ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ" ਦੇ ਲਈ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ – "ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਾਹਨ ਦੀ ਹਲਕੇ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਕਲਾਸ" ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ, ਜਿਸ ਦਾ ਬਿਨਾ ਲੱਦੇ ਭਾਰ 7500 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ:

ਫੈਸਲਾ: ਮੁਕੁੰਦ ਦੇਵਾਂਗਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਾਹਨ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ - ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਬਦੱਲਾਅ ਜੋ ਵਿਅਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੀਮਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਐਲ.ਐਮ.ਵੀ. ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਾਣਿਜਿਕ ਵਾਹਨ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹੋਣ ਮੁਕੁੰਦ ਦੇਵਾਂਗਨ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ - ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਅਸਰ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੀਤੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ - ਇਸ ਲਈ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਵਿਧ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਸ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ - ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮੁਕੁੰਦ ਦੇਵਾਂਗਨ ਬਨਾਮ ਓਰੀਐਂਟਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ (2017) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 663 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਹੋਰ ਕੇਸ ਵੇਰਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਪਗਨਡ ਆਰਡਰ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ/ਐਕਸਟਰਾ ਆਰਡੀਨਰੀ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 841 ਦਾ 2018।

04.08.2017 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਜੋ ਕਿ ਜੋਧਪੁਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਬੀ. ਸਿਵਿਲ ਮਿਸਕ. ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5127 ਦਾ 2011 ਵਿੱਚ ਆਇਆ।

ਨਾਲ

ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 10918, 9604, 9613 ਦਾ 2018, ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ(ਸ) 24834, 25256 ਦਾ 2018, ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 24671 ਦਾ 2018, ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ(ਸ) 32753, 32756, 37055, 39059 ਦਾ 2018, ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 4256, 3056 ਦਾ 2019, ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 17506 ਦਾ 2018, ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ 23638, 24137, 24530, 24534 ਦਾ 2018, ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 5958, 9189-9190, 15353-15354 ਦਾ 2019, ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 8277 ਦਾ 2012, ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 8123-8124 ਦਾ 2022, ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 14485-14486, 35447-35437 ਦਾ 2017, ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 655 ਦਾ 2018, ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 18849, 20449, 21547, 23017-23018 ਦਾ 2019, ਸੀ.ਏ. ਨੰਬਰ 8001-8002 ਦਾ 2019, ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 766 ਦਾ 2010, ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 24545, 30561 ਦਾ 2019, ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 696 ਦਾ 2021, ਸੀ.ਏ. ਨੰਬਰ 1477, 1472, 4453, 486, 1506, 1478 ਦਾ 2018, ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ 44046 ਦਾ 2017, ਸੀ.ਏ. ਨੰਬਰ 526 ਦਾ 2018, ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ 41949 ਦਾ 2017, ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 2684-2685, 597, 524 ਦਾ 2018, ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ 2524 ਦਾ 2018, ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 19242-19244 ਦਾ 2018, ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ 26356 ਦਾ 2018, ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ 27280 ਦਾ 2018, ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 43518, 14523-14524 ਦਾ 2019, ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 7720 ਦਾ 2017, ਸੀ.ਏ. ਨੰਬਰ 1475 ਦਾ 2019, ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 5065, 10459, 9890, 6668 ਦਾ 2018, ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ(ਸ) 4869, 6119, 6264 ਦਾ 2018, ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 8816, 9607, 9610, 9612, 9606, 9609 ਦਾ 2018, ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ(ਸ) 9963, 9970, 9990 ਦਾ 2018, ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 5193, 5188, 9611, 9608, 9605 ਦਾ 2018, ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 20221 ਦਾ 2023

ਪੇਸ਼ੀਆਂ:

ਤੁਸ਼ਾਰ ਮੇਹਤਾ, ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ, ਆਰ ਵੇਂਕਟਰਾਮਾਨੀ, ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ, ਜਯੰਤ ਕੇ ਸੂਦ, ਸਿੱਧਾਰਥ ਦਵੇ, ਜਯੰਤ ਭੂਸ਼ਣ, ਨੀਰਜ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਮਿਸਿਜ਼ ਅਨੀਤਾ ਸ਼ੇਨੋਯ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਸੋਲੰਕੀ, ਮਿਸ ਅਰਚਨਾ ਪਾਠਕ ਦਵੇ, ਕਾਰਤਿਕ ਜਸਰਾ, ਵੈਭਵ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ, ਏ ਐਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸਵਾਮੀ, ਉੱਧ ਕੇ ਜਾਨੀ, ਕੇਸ਼ਵ ਮੋਹਨ, ਸੌਰਵ ਅਗਰਵਾਲ, ਗੌਰਵ ਸ਼ਰਮਾ, ਸੁਹੈਬ ਸਈਦ।

ਅਨਵੀਸ਼ ਦਵੇ, ਜਗਦੀਸ਼ ਸੀ ਸੋਲੰਕੀ, ਮਿਸ ਰਿਆ ਸੇਠੀ, ਪ੍ਰਤਯੁਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਮਿਸ ਵਿਧੀ ਠਾਕਰ, ਪਰਮੋਦ ਕੁਮਾਰ ਵਿਸ਼ਨੋਈ, ਪ੍ਰਸਿਤ ਦਲਵੀ, ਕੁਮਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ, ਤੁਸ਼ਾਰ ਭੂਸ਼ਣ, ਅਮਰਤਯ ਭੂਸ਼ਣ, ਯੋਜਿਤ ਮਹਿਰਾ, ਕੇਤਨ ਪੌਲ, ਸੁਕਾਂਤ ਵਿਕਰਮ, ਮਿਸ ਸਾਕਸ਼ੀ ਮਿੱਤਲ, ਵਿਸ਼ਨੂ ਮਹਿਰਾ, ਕੁਨਾਲ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਅਮਿਤ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਮਿਸ ਕੇ. ਏਨੈਟੋਲੀ ਸੇਮਾ, ਮਿਸ ਚੁਬਾਲੇਮਲਾ ਚੰਗ, ਪ੍ਰੰਗ ਨਿਊਮਾਈ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਗੋਲਾਨੀ, ਵਿਬੇਸ਼ ਬੀ. ਸਹਾਰਿਆ, ਅਕਸ਼ਤ ਅਗਰਵਾਲ, ਮਾਰੀਕ ਕੁਮਾਰ, ਪੀ. ਕੇ. ਸੇਠ, ਮਿਸ ਮਨੰਜੀਤ ਚਾਵਲਾ, ਮਿਸਿਜ ਉਸ ਪੰਤ ਕੁਕਰੇਤੀ, ਮਿਸ ਮੇਘਨਾ ਛਿੱਦਾ, ਕਪਿਲ ਮਿਧਾ, ਮਿਸ ਗਵੀ ਸਿੰਘ, ਮਿਸ ਸਮਿਕਸ਼ਾ ਗੁਪਤਾ, ਗਵੀ ਸਿੰਘ, ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਅਸ਼ਰੀ, ਮਿਸ ਹੇਤੂ ਅਰੋੜਾ ਸੇਠੀ, ਰਾਜੀਵ ਮਹੇਸ਼ਵਰਾਨੰਦ ਏਕੋਯ, ਡਾ. ਮੀਰਾ ਅਗਰਵਾਲ, ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੰਦੀਪ ਝਾ, ਰਾਮ ਰਹਾਲ ਰਾਯ, ਬਿਨੈ ਕੁਮਾਰ ਦਾਸ, ਮਿਸ ਨੇਹਾ ਦਾਸ, ਮਿਸ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦਾਸ, ਮਿਸ ਅਮਨ ਨਿਹਾਲ, ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਰਵੀ ਸ਼ੰਕਰ ਰਵੀ, ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਲਾਲ ਦਾਸ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਕੁਮਾਰ ਗੌਲਾ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਕੇ ਗੋਲਾ, ਸੁਧੀਰ ਨਾਗਰ, ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ, ਮਿਸ ਅਮਰੀਤਾ ਸਵਰੂਪ, ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ, ਗਣੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਆਰ., ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਦੁਬੇ, ਵਿਵੇਕ ਕੁਮਾਰ ਪਾਂਡੇ, ਸ਼ੁਚੀ ਸਿੰਘ, ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਤਿਵਾਰੀ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕਾਂਤ ਦੁਬੇ, ਉਜਵਲ ਕੁਮਾਰ ਦੁਬੇ, ਰਾਮ ਲਾਲ ਰਾਯ, ਪੁਨੀਤ ਦਾਮੋਦਰ, ਸੀ. ਜਾਰਜ ਥਾਮਸ, ਸੰਯਤ ਲੋਧਾ, ਧ੍ਰੁਵ ਸ਼ਰਮਾ, ਰਾਘਵ ਅਗਰਵਾਲ, ਤੋਸ਼ਿਵ ਗੋਇਲ, ਮਿਸ ਰਵੀਨਾ ਕਿੰਖਾਬਵਾਲਾ, ਮਿਸ ਪ੍ਰਾਚੀ ਪਾਂਡੇ, ਵਿਵੇਕ ਮਾਥੁਰ, ਸਿਦਾਰੱਥ ਅਗਰਵਾਲ, ਇਯਾਨ, ਆਯੁਸ਼ਮਾ ਅਵਸਥੀ, ਮਿਸ ਨਮਰਤਾ ਸਰਕ ਕੇਲੇਬ, ਪਰੀਤਾ, ਮਿਸ ਮੋਹਿਨੀ ਪ੍ਰਿਵਾ, ਦੇਵਵ੍ਰਥ, ਮਿਸ ਚਰਨੀ ਸੰਗਵਾਨ, ਅਨੁਪ ਕੁਮਾਰ, ਅਭਿਜੀਤ ਬੈਨਰਜੀ, ਮਿਸ ਸਵਾਤੀ ਸੇਵਾ, ਦੇਸ਼ ਐਮ ਕੌਰ ਅਸਥੇਗੀ, ਅਨੁਰੁਚੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਨਬੁਤੀ ਬੰਦੇਕ, ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ, ਗੌਰਵ ਜੈਨ, ਮਿਸਿਜ ਦਿਸ਼ਾ ਭੰਡਾਰੀ, ਮਿਸਿਜ ਅੰਜਲੀ ਦੋਸ਼ੀ, ਕੌਸਤੁਭ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਗੋਲਾ, ਅਨਿੰਦੇਲੇਂਦਾ ਪਾਂਡੇ, ਮਿਸ ਪ੍ਰਿਯਾ ਕਸ਼ਯਪ, ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਰੰਜਨ, ਮਿਸ ਸ਼ਾਲਿਨੀ ਕੌਲ, ਮੱਲਿਕਾਰਜੁਨ ਐਸ. ਮਾਇਲਾਰ, ਅਸ਼ੋਕ ਬੰਦਲਿਨੇਨੀ, ਸੁਜੀਤ ਕੁਮਾਰ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਪਾਟਿਲ, ਅਕੁਸ਼ ਪੀ ਸ਼ਾਹ, ਵਿਗਨੇਸ਼ ਆਦਿਤਯ ਐਸ, ਤਿਰੁਪੁਰਾਰੀ ਰਾਯ, ਨਿਥਿਯਾਨੰਦ ਮੂਰਤੀ ਪੀ, ਮਿਸਿਜ ਭਾਨੂ ਪ੍ਰਭਾ, ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲੋਵਰੀਆ, ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਸਿੰਘ, ਅਨਿਰੁਧ ਰਾਯ, ਅਤੁਲ ਵਾਦੇਰਾ, ਐਨ. ਸੁਰੇਸ਼ਾ, ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮਿਸਿਜ ਸ਼ਿਲਪਾ ਸਿੰਘ, ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਪਹਲਾਦ ਸਿੰਘ ਸ਼ਰਮਾ, ਵੀਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਮਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸ਼ਿਤੀ ਸੇਠੀ ਸਵਾਲ, ਸਾਹਿਲ ਪੌਲ,

ਸਾਹਿਲ ਪੌਲ, ਮਿਸ ਮੰਗੀਤ ਚਾਵਲਾ, ਮਿਸ ਨੂਰੀ ਕੇ., ਕਿਸ਼ੋਜਬ ਵਕਦਾਰ, ਮਲੀਰੀ ਸੁਮਾ ਨਾਥ ਮੇਲੇਡ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਸ਼ਰਮਾ, ਮਿਸਿਜ ਵਿਜਯਲਾਮੀ ਉੱਡੀਪਾਨੀ, ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ, ਸੁਬਰੋ ਦਯਾਲ, ਸੰਦੇਸ਼ ਰੰਜਨ ਨਾਇਕ, ਸੀ.ਬੀ. ਗੁਰੁਰਾਜ, ਬਾਲਾਰਾਮ ਨਾਇਕ, ਅਨਿਮੇਸ਼ ਸੁਨੇਬੀ, ਮਿਸ ਲਕਸ਼ਮੀ ਹਰੀਭਾਈ ਨਾਕੁਮ, ਸ਼ਰਣਗੌਡਾ ਪਾਟਿਲ, ਮਿਸਿਜ ਸੁਪ੍ਰੀਤਾ ਪਾਟਿਲ, ਮਿਸ ਐਸ-ਲੀਗਲ ਐਸੋਸੀਏਟਸ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਗੁਜਰ, ਅਮਿਤ ਗੌਏ, ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਸੇਠੀ, ਮਿਸ ਸ੍ਰੇਤਾ ਸਿਨਹਾ, ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਗੋਇਲ, ਪੀ. ਬੀ. ਸੁਰੇਸ਼, ਵਿਪਿਨ ਨਾਇਰ, ਅਰਿੰਦਮ ਘੋਸ਼, ਕਾਰਤਿਕ ਜਯਸ਼ੰਕਰ, ਅਨਸ਼ੁਮਾਨ ਬਹਾਦੁਰ, ਪੀ.ਬੀ.ਸਸ਼ਾਂਕਥ, ਮਿਸਿਜ ਰਾਮਾਭਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ/ਹੁਕਮ

ਹੁਕਮ

1. ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ 8 ਮਾਰਚ 2022 ਨੂੰ ਤਿੰਨ-ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਠਿਆ ਹੈ। ਤਿੰਨ-ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਵਾਰੀ ਦੋ-ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ 3 ਮਈ 2018 ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੁਣ ਰਹੀ ਸੀ।

2. ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਜਿਸ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿ "ਹਲਕੇ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ" ਦੇ ਲਈ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਉੱਤੇ "ਹਲਕੇ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਵਰਗ" ਦੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਬਿਨਾਂ ਲੱਦੇ ਭਾਰ 7500 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

3. ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ-ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮੁਕੁੰਦ ਦੇਵਾਂਗਨ ਬਨਾਮ ਓਰੀਐਂਟਲ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਇਆ। ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸਨ:

"60. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

60.1. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(21) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ "ਹਲਕਾ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ" ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਵਜ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਾਹਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(21) ਸੈਕਸ਼ਨ 2(15) ਅਤੇ 2(48) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੀ ਆਵਾਜਾਈ ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਈਟ ਮੋਟਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ 1994 ਦੇ ਸੋਧ ਐਕਟ 54 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਾਹਨ।

60.2 ਇੱਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਾਹਨ ਅਤੇ ਓਮਨੀਬਸ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁੱਲ ਵਾਹਨ ਭਾਰ 7500 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇੱਕ ਹਲਕਾ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੋਟਰ ਕਾਰ ਜਾਂ ਟਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਰੋਡਰੋਲਰ ਹੋਵੇਗਾ, “ਬਿਨਾਂ ਲੱਦੇ ਭਾਰ” ਜੋ ਕਿ 7500 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 10(2)(d) ਅਨੁਸਾਰ “ਹਲਕੇ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ” ਦੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਯੋਗ ਹੈ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਾਹਨ ਜਾਂ ਓਮਨੀਬਸ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੁੱਲ ਵਾਹਨ ਭਾਰ 7500 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਮੋਟਰ ਕਾਰ ਜਾਂ ਟਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਰੋਡਰੋਲਰ, ਜਿਸ ਦਾ “ਬਿਨਾਂ ਲੱਦੇ ਭਾਰ” 7500 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਹਲਕੇ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਵਰਗ ਦੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਉੱਤੇ ਵੱਖਰੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 10(2)(d) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਲਾਇਸੈਂਸ 1994 ਦੇ ਸੋਧ ਐਕਟ 54 ਅਤੇ 28-3-2001 ਦੇ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

60.3. ਐਕਟ 54 ਦੁਆਰਾ 1994 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੋਧ ਦਾ ਅਸਰ ਜੋ ਕਿ 14-11-1994 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 10(2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ (ਈ) ਤੋਂ (ਆਈ) ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ "ਮੀਡੀਅਮ ਗੁੱਡਸ ਵਾਹਨ" ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 10(2)(ਈ), "ਮੀਡੀਅਮ ਯਾਤਰੀ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ" ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 10(2)(ਐਫ), "ਭਾਰੀ ਗੁੱਡਸ ਵਾਹਨ" ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 10(2)(ਜੀ) ਅਤੇ "ਭਾਰੀ ਯਾਤਰੀ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ" ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 10(2)(ਐਚ) ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਕੇ "ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਾਹਨ" ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 10(2)(ਈ) ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੇਵਲ ਉਕਤ ਬਦਲੇ ਗਏ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ 10(2)(ਡੀ) ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(41) ਅਰਥਾਤ ਲਾਈਟ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ

ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

60.4. ਫਾਰਮ 4 ਵਿੱਚ "ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਾਹਨ" ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਦਾ ਅਸਰ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 1994 ਵਿੱਚ ਬਦਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ "ਲਾਈਟ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ" ਦੇ ਵਰਗ ਦੇ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਾਹਨ ਲਈ ਡ੍ਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਡ੍ਰਾਈਵਰ ਲਾਈਟ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਉਸ ਵਰਗ ਦਾ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਾਹਨ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

4. ਜਦੋਂ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਹਵਾਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਕੁੰਦ ਦੇਵਾਂਗਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ 1988 ਦੇ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਕਿ "ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚਲਾਏਗਾ ਜੋ ਮੋਟਰ ਕਾਰ ਜਾਂ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਲਈ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 75 ਦੇ ਉਪ-ਸੈਕਸ਼ਨ (2) ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਿਸੇ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਦ ਤੱਕ ਉਸਦਾ ਡ੍ਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੋਵੇ"। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਨੋਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੁੰਦ ਦੇਵਾਂਗਨ(ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ 4(1), 7 ਅਤੇ 14 ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਨਿਯਮ 1989 ਦੇ ਨਿਯਮ 5 ਅਤੇ 31 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

5. ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ 8 ਮਾਰਚ 2022 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

6. 20 ਜੁਲਾਈ 2023 ਨੂੰ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦਾਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:

"3. ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਮੁਕੁੰਦ ਦੇਵਾਂਗਨ ਬਨਾਮ ਓਰੀਐਂਟਲ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 16 ਅਪ੍ਰੈਲ 2018 ਅਤੇ 31 ਮਾਰਚ 2021 ਨੂੰ ਸੜਕ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਰਾਜਮਾਰਗ ਮੰਤਰਾਲਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

4. ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਸੜਕ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਰਾਜਮਾਰਗ ਮੰਤਰਾਲਾ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਲਈ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।"

7. ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਚੱਿਤ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, 16 ਅਪ੍ਰੈਲ 2018 ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਅਤੇ 31 ਮਾਰਚ 2021 ਨੂੰ ਸੜਕ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਰਾਜਮਾਰਗ ਮੰਤਰਾਲਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਾਵੇਦਾਰਾਂ ਲਈ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੁੰਦ ਦੇਵਾਂਗਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੋਧਿਆ ਹੈ।

8 ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਆਰ ਵੈਂਕਟਾਰਮਣੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ, ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਨੋਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਦ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨੋਟ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ:

(i) ਮੁਕੁੰਦ ਦੇਵਾਂਗਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਲਾਗੂਕਰਨ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ (ii) ਮੁਕੁੰਦ ਦੇਵਾਂਗਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ।

9. ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 16 ਅਪ੍ਰੈਲ 2018 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਕੁੰਦ ਦੇਵਾਂਗਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸੀ। ਨਤੀਜਤਨ, ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 31 ਮਾਰਚ 2021 ਨੂੰ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨੀਤੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਵਜੋਂ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਜਾਂ ਨਿਸਚਿਤਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

10. ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਝੇ ਗਏ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੇ ਕੋਈ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼/ਨਿਯਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੁੰਦ ਦੇਵਾਂਗਨ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

11. ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰਿਤ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਵ੍ਰਿੱਤ ਹਾਂ:

(i) ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ 1988 ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾਗਤ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਣ ਲਈ ਨਵੀਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਉਭਰਨ ਨਾਲ ਆਵਾਜਾਈ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ;

(ii) ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜਾਂ ਫਾਰਮੂਲੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਵੈਧ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਆਵਾਜਾਈ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ;

(iii) ਮੁਕੁੰਦ ਦੇਵਾਂਗਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਬਦਲਾਅ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਬੀਮਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਐਲ.ਐਮ.ਵੀ. ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ ਨਾਲ ਵਾਣਿਜਿਕ ਵਾਹਨ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਜੀਵਿਕਾ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਗੇ; ਅਤੇ

(iv) ਮੁਕੁੰਦ ਦੇਵਾਂਗਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਲਗਭਗ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਤਕ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਦਾ ਅਸਰ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੀਤੀ ਅੰਗ ਦੁਆਰਾ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇੱਕੋ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਨੀਤੀ ਸਬੰਧੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੂਲਿਆਂਕਨ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਿਧ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰਿਆ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਨੀਤੀ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

13. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ 8 ਮਾਰਚ 2022 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਰੈਫਰਲ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੇ ਗਏ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨੀਤੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਸਾਵਧਾਨੀਪੂਰਵਕ ਮੂਲਿਆਂਕਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕੁੰਦ ਦੇਵਾਂਗਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ, ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਗਾਂਹ ਦਾ ਰਸਤਾ ਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜੋ ਵਿਰੋਧੀ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

14. ਇਸ ਲਈ, ਮੁਕੁੰਦ ਦੇਵਾਂਗਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਦੇ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਮੂਲਿਆਂਕਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਕਸਰਤ 'ਤੇ ਚਲ ਪਵੇ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

15. ਅਸੀਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਕਸਰਤ ਨੂੰ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

16. ਅਸੀਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨੇ 8 ਮਾਰਚ 2022 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਰੈਫਰਲ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਮੁਕੁੰਦ ਦੇਵਾਂਗਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਹੀਅਤ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰੇਗੀ।

17. 22 ਨਵੰਬਰ 2023 ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਅਧੂਰੇ ਕੇਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate